LAIMUTIS BILKIS
Lietuvių kalbos institutas
ORCID id: orcid.org/0000-0002-2902-4722

Mokslinių tyrimų kryptys: toponimika, antroponimika.

DOI: doi.org/10.35321/all90-05

DĖL OIKONIMO *GINÙČIAI* KILMĖS IŠTAKŲ

On the Origin of the Oikonym *Ginùčiai*

ANOTACIJA

Straipsnyje aptariama Ignalìnos r. sav. esančio Ginùčių kaimo vardo raida ir kilmė. Ši gyvenvietė įsikūrusi šalia piliakalnio, ant kurio greičiausiai stovėjo Liñkmenų pilis, istorijos šaltiniuose pirmą kartą paminėta 1373 metais, todėl kai kuriuose ankstesniuose darbuose oikonimo susidarymas sietas su pilies gynyba ir šis vietovardis kildintas iš liet. *gìnti*(*s*) ‘vaduoti ką užpuolus; atremti puolimą’.

Remiantis gyvenamosios vietos vardo užrašymų XVI–XX amžiaus istorijos šaltiniuose analize rekonstruojama ankstesnė jo forma **Ginutėnai*, pirmą kartą paminėta 1554 metais ir vartota iki XX amžiaus pradžios. Konstatuojama, kad iš gyvosios kalbos užrašytas tik dabartinis variantas *Ginùčiai*, kuris istorijos dokumentuose fiksuotas nuo XVII amžiaus I pusės. Nuo to laiko abi formos vartotos pramaišiui, kol XX amžiaus I pusėje įsigalėjo priesagos *-ėnai* neturintis oikonimas.

Pirminė forma **Ginutėnai* kildinama iš patroniminio avd. **Ginutėnas*, kurio galimumą patvirtina iki šių dienų išlikusi pvd. *Ginùtis* bei istoriniai antroponimai *Piotr Ginutis*, *Iasiul Ginutaytis*, *Ginnute*, *Ginnuttis*, *Ginutatis*. Pabrėžiant, kad šie asmenvardžiai bent nuo XVI amžiaus vidurio neužfiksuoti *Ginùčių* kaime ar netolimose apylinkėse, daroma prielaida, jog čia jie galėjo būti anksčiau. Vėlesnės oikonimo formos *Ginùčiai* atsiradimas siejamas su XVII ir XVIII amžiaus šaltiniuose (daugiausia bažnyčių metrikuose) pastebėtu besikaitaliojančių gyvenamųjų vietų vardų su priesaga *-ėnai* ir be jos vartojimu.

ESMINIAI ŽODŽIAI: oikonimų raida, oikonimų kilmė, vietovardžių su priesaga *-ėnai* daryba, kaimo vardas *Ginùčiai*, asmenvardžiai su kamienu *Ginut-*.

ANNOTATION

The article explores the evolution and origin of the name of Ginučiai village nestled within Ignalina district municipality. Positioned close to the hillfort presumed to have housed the Linkmenys castle, initially documented in historical records dating back to 1373, the settlement's history intertwines with this fortress. Consequently, some earlier studies have linked the oikonym's formation to the castle's defensive nature, suggesting its origins stems from Lith. *gìnti*(*s*) 'to save someone or something from an attack; to repel an attack'.

Based on the analysis of historical sources spanning from the 16th to the 20th century, the earlier form of the oikonym can be reconstructed as **Ginutėnai*, initially documented in 1554 and remaining in use until the early 20th century. It is deduced that the variant *Ginùčiai*, present in historical documents from the first half of the 17th century, was prevailing form in common usage. Subsequently, both forms were used interchangeably until the version without the suffix *-ėnai* gained prominence in the first half of the 20th century.

The primary form **Ginutėnai* is derived from the patronymic personal name **Ginutėnas* the likelihood of which is confirmed by the extant surname *Ginùtis* and historical anthroponyms *Piotr Ginutis*, *Iasiul Ginutaytis*, *Ginnute*, *Ginnuttis*, and *Ginutatis*. These names were documented in Ginučiai village or its vicinity from at least the mid-16th century, suggesting a probable earlier presence in this area. The immergence of the later oikonym form *Ginùčiai* is associated with the interchangeable usage of oikonyms with or without the suffix *-ėnai*, evident in the 17th and 18th century sources, particularly within church records.

KEYWORDS: development of oikonyms, origin of oikonyms, formation of toponyms with the suffix *-ėnai*, village name *Ginùčiai*, personal names with the stem *Ginut-*.

1. ĮVADAS

Rytų Lietuvoje, Aukštaitijos nacionalinio parko centre, esantis Ginùčių kaimas ir jo vardas domino ne vieną istorijos, kalbos ar krašto tyrėją. Juos labiausiai masino gyvenvietės išskirtinė geografinė padėtis. Ginùčiai įsikūrę tik už 1 km nuo garsiojo Ginùčių pìliakalnio[1], ant kurio greičiausiai stovėjo Liñkmenų pilis, pirmąkart paminėta 1373 metais Hermanno Wartberge's (Hermano Vartbergės) *Livonijos kronikoje* (SRP II 103; dar žr. Būga I 262; Batūra 1966: 34; Tyla 1966:

[1] Ginùčių pìliakalnis gyvojoje vietinių gyventojų kalboje vadinamas *Pìliakalniu*. Toks oronimas iš vietinių Pāpiliakalnės kaimo gyventojų užrašytas 1935 metais (žr. LVvGDB), jis iš gyvosios kalbos užfiksuotas ir kitų tyrėjų darbuose (žr. Ermanytė, Eigminas 1966: 234; Rimantienė 1966: 17; Vaitkevičius 2006: 335).

24–25; Steponavičienė 31[2]; LK 198–199; Baranauskas 2003: 83; Garliauskas 2004: 47–48)[3]. Tikriausiai dėl šios kaimo ir piliakalnio giminystės ne kartą kelta mintis, kad kaimo vardo kilmė galbūt sietina su Liñkmenų pilies gynyba, todėl oikonimas *Ginùčiai* gali būti kilęs iš liet. apeliatyvo *gìnti* ‘vaduoti ką užpuolus; atremti puolimą’ (Matkevičius 2019: 357; Žilėnas 2019: 595). Tokia kilmės galimybė grindžiama kaimo geografine padėtimi – jis įsikūręs ežerų sąsmaukoje, prie upelio, per kurį ėjo kelias iš šiaurės į Linkmenų pilį, todėl šioje vietoje galėjo būti nukirstų medžių užtvara, sauganti pilies apylinkes nuo netikėto priešų užpuolimo[4] (Batūra 1966: 39). Ryšys su liet. *gìnti*, matyt, įžvelgtinas ir tuomet, kai šis kaimo vardas laikomas priesagos *-ut-* vediniu, nors tiesiogiai minėtas apeliatyvas pamatiniu žodžiu nėra nurodomas (Ermanytė, Eigminas 1966: 231). Kita vertus, yra darbų, kuriuose oikonimas *Ginùčiai* laikomas kilusiu iš avd. *Ginùtis* (LVŽ III 188; LVvGDB). Taigi randasi priežasčių tęsti ir plėsti vietovardžio kilmės tyrimą.

Šio straipsnio tikslas – remiantis išsamiais kalbiniais bei istoriniais duomenimis nustatyti ir pateikti kiek galima patikimesnę kaimo vardo kilmės versiją. Norint tai atlikti siekiama suregistruoti ir išanalizuoti šio oikonimo istorinius užrašymus, iš gyvosios kalbos užfiksuotas jo formas, taip pat aptarti istorinių ir dabartinių vardo variantų darybos ir kilmės galimybes atsižvelgiant į platesnį lietuvių resp. baltų toponimijos kontekstą. Be to, bandoma išsiaiškinti, ar nebūta tiesioginių vietovardžio ryšių su tos pačios šaknies istoriniais asmenvardžiais. Vertinant abi kilmės hipotezes kreipiamas dėmesys ir į visos Lietuvos bei konkrečios teritorijos vietovardžių kilmės bei darybos polinkius, bendrinių žodžių darybos tendencijas.

Oikonimų kilmės tyrimai glaudžiai susiję su jų raidos ypatumais, su pavadinamų gyvenviečių vystymusi. Todėl daugelyje tokio pobūdžio darbų stengiamasi pateikti kuo išsamesnius gyvenamųjų vietų vardų užrašymo istorijos šaltiniuose duomenis, kurie gali būti kertiniai nustatant tikrąją kilmę, mat senesnės, istorinės, vietovardžių formos gali nesutapti su dabartinėmis. Dėl šios priežasties įvairių kalbų oikonimijos kilmės tyrimai remiami chronologiškai pateikiamomis istorinėmis vietovardžių formomis (plg. Przybytek 1993; Vanagas 1996; Blažienė 2000, 2005; Bijak 2001: 16–250; Wójcik 2001: 17–192; Casemir

[2] Darbas nepublikuotas, tikslus jo atlikimo laikas nežinomas.

[3] Nors ankstyvuose istorijos šaltiniuose paminėtų Lietuvos pilių lokalizavimas dažnai yra sudėtingas ir keliantis daug diskusijų (plg. Jurgaitis 2005: 63–80), kitokių nuomonių dėl nustatytos Liñkmenų pilies buvimo vietos lyg ir nebuvo pareikšta.

[4] Atkreipiamas dėmesys ir į tai, kad kaimo vardą su gynyba senovėje sieja ir liaudies padavimas: *Anksčiau, kai būdavo karai, kai su rąstais, su strėlėmis kariaudavo, tai čia gynybos vieta buvo. Ir nuo to „Ginučiai“ – kaimo pavadinimas atsirado*.

2003: 37–369; Bilkis 2012; Wenzel 2017: 25–202; Zschieschang 2017: 60–145). Be to, oikonimų analizė neretai atliekama atsižvelgiant ne tik į lingvistinio, bet ir į istorinio tyrimo duomenis, kurie gali suteikti papildomos vertingos informacijos apie vietų vardų kilmę bei lokalizaciją (plg. Ivoška 2016: 208–225). Todėl aiškinantis oikonimo *Ginùčiai* kilmę siekiama nustatyti ir vietovės pirmojo paminėjimo istorijos šaltiniuose laikotarpį, atskleisti vėlesnių jos fiksavimų istorinį kontekstą, apžvelgti šaltiniuose užrašytų kaimo gyventojų įvardijimus. Gyvenamosios vietos vardo lietuviškos formos rekonstruojamos lyginant surastas istorines formas su kitų lietuvių oikonimų užrašymų panašaus laikotarpio ir pobūdžio dokumentuose ypatumais. Nustatant, kokį lietuvišką atitikmenį atspindi vienas ar kitas nelietuviškas įrašas, remiamasi gausiais analogiškais to atitikmens perteikimais, fiksuotais istorinėje lietuvių oikonimijoje.

2. OIKONIMO ISTORINIAI UŽRAŠYMAI IR GYVOSIOS KALBOS FORMOS

Pirmą kartą Ginùčių kaimas paminėtas 1554 metų Liñkmenų valsčiaus inventoriuje (LI 97–98; dar žr. Tyla 1966: 25, 32; Matkevičius 2019: 357). Lenkų kalba rašytame dokumente minima gyvenvietė *Sioło Giniutańcie*, esanti už pusantros mylios nuo Liñkmenų dvaro, taip pat užrašyta ir greičiausiai kilmininko linksnio forma *za siołem Giniutańcow*. Vienąkart užfiksuotas truputį kitoks grafinis variantas: *za tą wsią wyżey mianowaną Giniutancze*. Kad tai tikrai tas pats dabartinis Ginùčių kaimas, rodo ir gyvenvietei priklausiusių žemių buvimo vietos sutapimas su dabartinių Ginùčių teritorija: žemės ribojosi su Srovináičio (*od jeziora Strawińćia*), AĨmajo (*od jeziora Olnia*), Asẽko (*miedzy jeziorem Osakiem*), Ukõjo (*ku jezioru Ukaju*), Liñkmeno (*od jeziora Łyngmianskiego*) ežerais, Srovẽs (*od rzeczki Strawiny*, *rzeczką Strawiną*) upe ir piliakalniu (*ku horodziszczu*). Taip pat nurodyta, kad tuo metu kaime gyveno trys šeimos: *Stas Pietraszkiewicz z Maciulem Jakubowicz(em)*, *Matel Piktewicz przysiężny*[5] *z Piotrem bratem*, *Staniel Maciejewicz z Hryczem bratem* (LI 98). Gyvenvietė du kartus minima ir 1636 metų Liñkmenų dvaro, tuomet priklausiusio Vìlniaus tijūnijai, inventoriuje: aprašant dvarui priklausančias gyvenamąsias vietoves užrašyta *Sioło Giniutanÿ* ir gyventojai *Waluk Rozmian*, *Piotr Staszen*, *Sciepan Woÿszkun*, *Paweł Szerzan*, *Paweł Minat*, *Piotr Szerzan*, *Stanisław Minat*, *Ian karwel*, *Vrban Szauhozda*[6], *Petruc Gaÿzac*, *Vrban Kisiel*, *Iurko Stakun*, *Adam Stasun* (VTI_I 23) (dar žr. 1 paveikslą).

[5] T. y. prisiekusysis.

[6] Asmenvardis sunkiai perskaitomas, todėl galimi kitokie jo variantai.

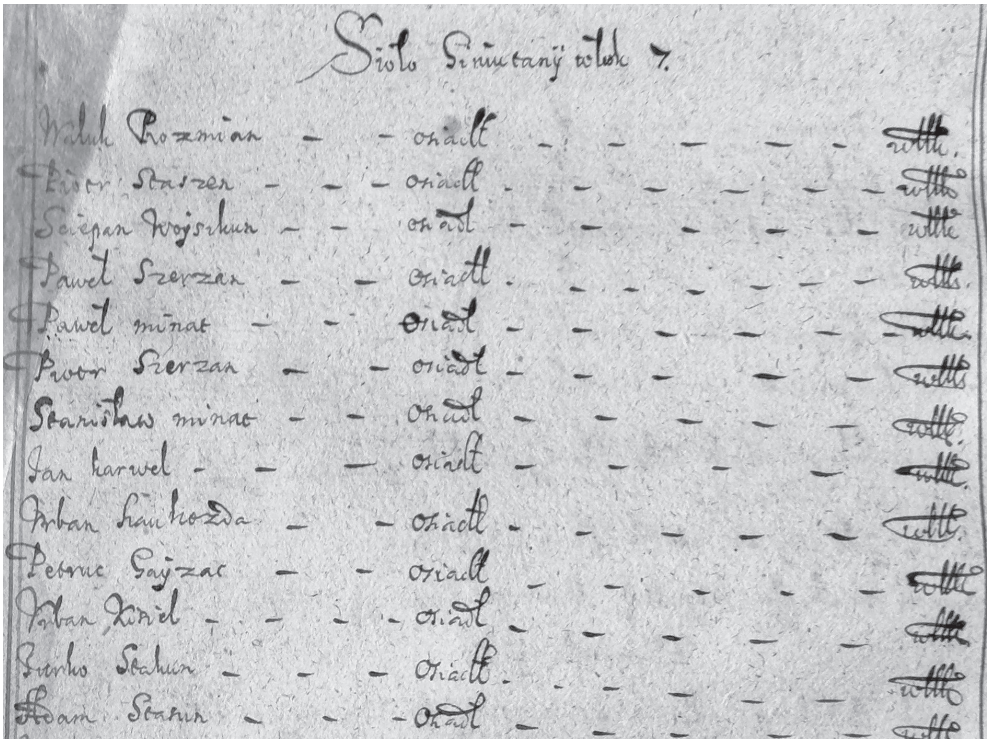

1 PAV. Vilniaus tijūnijos 1636 m. inventoriaus fragmentas, kuriame užrašytas Ginutėnų kaimas (*Sioło Giniutanÿ*) ir jo gyventojai. VUBRS, F1-F14

Tame pačiame šaltinyje, išvardijant Ginùčių kaimo viensėdžius, pateikta kiek kitokia oikonimo kilmininko linksnio forma: *od Sioła Ginutow* (VTI_I 24). Kaimas (*Wies Ginutany*) paminėtas ir panašaus pobūdžio 1732 metų Liñkmenų dvaro aprašyme, nurodant jame buvus 4 ūkius (*Dymy*), kurių galvomis įvardyti asmenys *krzysztof Gayzuc*, *Iozef Narkun*, *Piotr Giagis*, *Mikal Rukas* (VTI_{II} 5) (dar žr. 2 paveikslą).

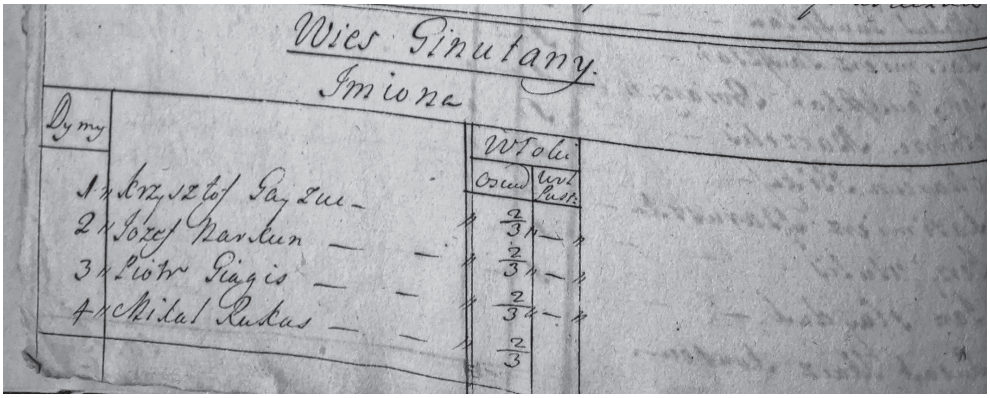

2 PAV. Vilniaus tijūnijos 1732 metų inventoriaus fragmentas, kuriame užrašytas Ginutėnų kaimas (*Wies Ginutany*) ir jo ūkiai bei gyventojai. VUBRS, F1-F92

Ypač dažnai kaimas minimas XVIII amžiaus Liñkmenų bažnyčios metrikų knygose: *de Ginutany* 1708 (LkmKr$_{I}$ 3), 1713 (LkmKr$_{I}$ 13), 1714 (LkmKr$_{I}$ 20), 1716 (LkmKr$_{I}$ 27), 1719 (LkmKr$_{I}$ 35), *de villa Ginutany* 1725 (LkmKr$_{I}$ 61), *de villa Ginutani* 1726 (LkmKr$_{I}$ 61), *ex villa giniutſzen* 1729 (LkmKr$_{I}$ 72), *de Villa Ginteny* 1731 (LkmKr$_{I}$ 79), *de Vila ginuty* 1734 (LkmKr$_{I}$ 86), *de Ginutany* 1740 (LkmKr$_{II}$ 3), *de Ginutany* 1741 (LkmKr$_{II}$ 5), *de Ginuciey* 1741 (LkmKr$_{II}$ 8), 1742 (LkmJn$_{II}$ 4; LkmKr$_{II}$ 10), 1743 (LkmKr$_{II}$ 14), *de Villa Ginuteny* 1743 (LkmKr$_{II}$ 16), *de Villa Gintieny* 1743 (LkmJn$_{II}$ 7), *de Villa Ginutany*, *de Villa Ginuteny* 1744 (LkmKr$_{II}$ 18), *de Villa Ginutany* 1745 (LkmJn$_{II}$ 7; LkmKr$_{II}$ 20), *de Ginućie* 1746 (LkmKr$_{II}$ 22), *de Villa Ginutany* 1746 (LkmKr$_{II}$ 23), *de Ginutany* 1747 (LkmJn$_{II}$ 8; LkmKr$_{II}$ 26), *de Ginućie* 1747 (LkmKr$_{II}$ 27), *de Ginuty* 1748 (LkmKr$_{II}$ 27), *de Ginutany* 1748 (LkmJn$_{II}$ 11; LkmKr$_{II}$ 28), *de Ginucie* 1749 (LkmKr$_{II}$ 32), *de Ginutany* 1749 (LkmKr$_{II}$ 32), 1750 (LkmKr$_{II}$ 33), 1753 (LkmJn$_{II}$ 13), *de Ginucie* 1753 (LkmKr$_{II}$ 45), 1756 (LkmKr$_{II}$ 52), *de villa kinucie* 1757 (LkmKr$_{II}$ 55), *de Ginutany* 1757 (LkmJn$_{II}$ 18; LkmKr$_{II}$ 54), 1758 (LkmKr$_{II}$ 62), *de Ginuci* 1758 (LkmKr$_{II}$ 62), *de Ginutany* 1759 (LkmKr$_{II}$ 66), 1760 (LkmKr$_{II}$ 71), *de Kinutany* 1760 (LkmKr$_{II}$ 71), *de Ginuty* 1761 (LkmKr$_{III}$ 5), *de Kinutany* 1763 (LkmKr$_{III}$ 21), 1764 (LkmKr$_{III}$ 26), *de Ginutany* 1764 (LkmKr$_{III}$ 26), *de Ginuci* 1765 (LkmKr$_{III}$ 41), *de Ginucie* 1765 (LkmKr$_{III}$ 41), *de Ginutany* 1766 (LkmKr$_{III}$ 43), 1768 (LkmKr$_{III}$ 57), *de Ginucie* 1771 (LkmKr$_{III}$ 85), *Ginuti* 1772 (LkmKr$_{III}$ 88), *de Ginutany* 1773 (LkmKr$_{III}$ 92), *Ginutany* 1774 (LkmKr$_{III}$ 103), 1777 (LkmKr$_{III}$ 118), 1779 (LkmKr$_{III}$ 122), *Ginuta* 1784 (LkmKr$_{III}$ 150), *Ginutany* 1785 (LkmKr$_{III}$ 157), 1788 (LkmKr$_{III}$ 166), *de Ginutany* 1789 (LkmKr$_{III}$ 168), *Ginutany* 1790 (LkmKr$_{III}$ 171) ir kt. (dar žr. 3 paveikslą). Gyvenvietė taip pat nurodyta 1783 metų Liñkmenų parapijos vizitacijos dokumentuose kaip Liñkmenų dvarui priklausantis kaimas *Gienutany* (BrslDV 139).

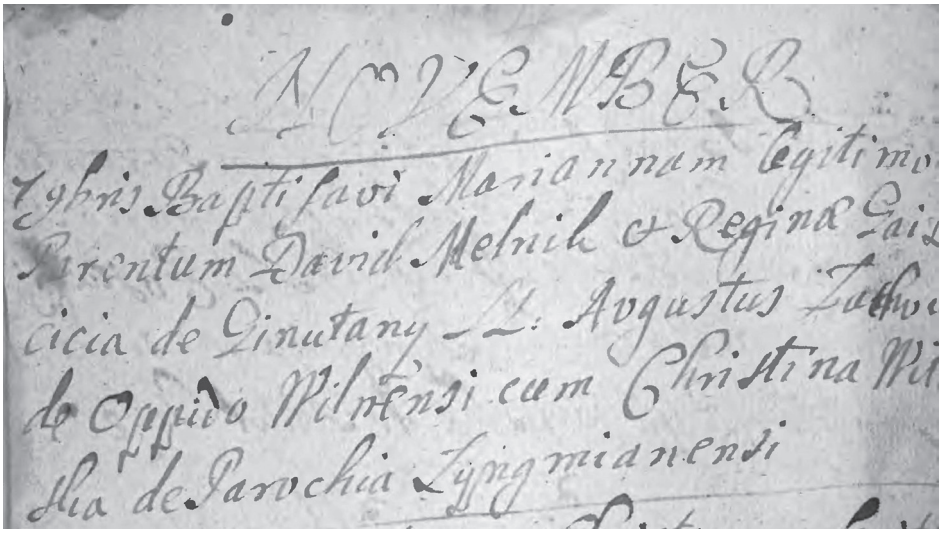

3 PAV. LkmKr$_{I}$ fragmentas (l. 3), kuriame 1708 metais (pirmą kartą šiuose metrikuose) užrašytas oikonimas *Ginutėnai* (*de Ginutany*)

Oikonimas neretai įrašytas ir XIX amžiaus bažnytinio bei administracinio pobūdžio šaltiniuose, plg. *de villa Ginutany* 1800 (PlšKr$_{I}$ 3), 1802 (PlšKr$_{I}$ 11), 1804 (PlšJn$_{I}$ 6), *деревни Гинутанъ* 1852 (PlšJn$_{II}$ 19), *въ дер[евни] Гинутаны* 1856 (PlšKr$_{II}$ 28), *въ дер[евни] Гинуцяхъ* 1858 (PlšKr$_{II}$ 68), *въ дер[евни] Гинутанахъ* 1886 (PlšKr$_{III}$ 19), *въ дер[евни] Гинутянахъ* 1889 (PlšKr$_{III}$ 83), *Ginutany* 1888 (SG II 573[7]). Ši gyvenamoji vieta patekusi ir į XX amžiaus I pusės administracinius sąvadus. Vìlniaus gubernijos 1905 metų gyvenviečių sąraše užrašytas kaimas *Гинутаны*, priklausantis Švenčionių apskrities Liñkmenų valsčiui (VGGS 288[8]), o jau Lietuvos Respublikos laikais pagal 1923 metų gyventojų surašymo duomenis sudarytame leidinyje įrašytas *Ginučių km.*, esantis Utenõs apskrities Liñkmenų valsčiuje (LAV 434[9]).

Pirmieji oikonimo užrašymai iš gyvosios kalbos siekia XX amžiaus I pusę: *Ginùčiai* (BgK), (VB VII 64), *Ginučių kaimas*[10] 1935 (LŽVA). Ne kartą jis užfiksuotas ir vėliau, plg. *Ginučių kaimas* 1974, *Ginùčiai* 1977 (VK). Be to, gyvenamosios vietos vardas atsispindi ir iš jo kilusiuose sudėtiniuose vietovardžiuose *Ginùčių girià* 1962, *Ginùčių pìliakalnis* 1977, *Ginùčių upẽlis* 1964, 1977 (VK).

[7] Aprašoma, kad tai kaimas, kuriame yra 23 sodybos, 150 gyventojų katalikų ir 10 žydų.

[8] Pasak šaltinio, kaime gyveno 204 gyventojai, 108 vyrai ir 96 moterys.

[9] Šaltinio duomenimis, 1923 metais būta 42 ūkių ir gyventa 225 gyventojų.

[10] Užrašė mokytoja Teklė Šemelienė iš kaimo gyventojo Antano Ruko.

3. ISTORINIŲ DUOMENŲ INTERPRETACIJA

Istorinių užrašymų analizė leidžia teigti, kad seniau buvo vartojami keli šio oikonimo variantai. Jo šaknies *Gin-* tikrumas didesnių abejonių nekelia. Čia galima išskirti tik 1783 metų vizitacijos lenkiškuose dokumentuose įrašytą formą *Gienutany*. Paprastai sulenkintuose lietuvių vietovardžiuose *ie* atspindi po minkšto priebalsio einančius liet. *[e]* arba *[ė]*, plg. istorinius užrašymus *de Miediny* 1767 ($LkmKr_{III}$ 51), 1769 ($LkmKr_{III}$ 63), 1771 ($LkmKr_{III}$ 80) (= *Mẽdinos*), *de Piełeni* 1757 ($LkmKr_{II}$ 58), 1758 ($LkmKr_{II}$ 61) (= *Pelẽniai*), *de Wiezyszki* 1765 ($LkmKr_{III}$ 37), 1767 ($LkmKr_{III}$ 53), 1769 ($LkmKr_{III}$ 69) (= *Vėžìškės*), *de Untołamiestie* 1741 ($LkmKr_{II}$ 6), *de Untałamiestie* 1742 ($LkmKr_{II}$ 10) (= *Antãlamėstė*), dar plg. įrašus *de Antopuncie* 1688 (= *Antãpuntė*) (Garliauskas 2004: 156), *Antobolcie* 1744 (= *Antãbaltė*), *Wies Antylgie* 1699, *de Vntylgie* 1711, *Antylgie* 1744, *de Untylgie* 1760, 1770 (= *Añtilgė*) (Garliauskas 2005: 1046), *Płosawpie* 1705 (= *Plasãupė*) (Palionis 2008: 199), *Paudruwie*, *Pawdruvie*, *Podruwie*, *Poudruvie*, *Powdruvie* 1803–1808 (= *Paudruvẽ*) (Mickienė, Venislovaitė 2011: 159). Kita vertus, istorinėje oikonimijoje pasitaiko ir tokių atvejų, kai *ie* rašoma ir vietoje liet. *[i]*, plg. įrašus *de Villa Kieniuny* 1777 (DglšKr 28) (= *Kiniū́nai*), *de Villa Strokienie* 1748 ($LkmKr_{II}$ 30), *de Strakienie* 1751 ($LkmKr_{II}$ 45), 1756 ($LkmKr_{II}$ 50) (= *Strókiniai*), *de Szieszkieniey* 1741 ($LkmKr_{II}$ 9) (= *Šìškiniai*), dar plg. *Widgiery* 1679, 1683–1684, 1691–1692, *Widgierÿ* 1679, 1681–1682, 1684–1692 (= *Vìdgiriai*) (Maciejauskienė 2009: 183). Kad užrašymas su *Gie-* nėra gyvosios kalbos dalykas, rodo ir visi kiti oikonimo užrašymai, tarp jų ir pirmasis *Sioło Giniutańcie*, turintys šaknį *Gin-*.

Reikėtų paminėti ir istorines XVIII amžiaus vietovardžio formas su žodžio pradžios *k*, *K*: *de villa kinucie* 1757, *de Kinutany* 1760, 1763, 1764. Šie užrašymai niekaip nekeičia lietuviškos formos su pradžios *G* tikrumo, nes atspindi Liñkmenų metrikuose retai pasitaikančią *g* ↔ *k* kaitą, atsiradusią raštininkui blogai išgirdus ar neatidžiai užrašius, plg. įrašus *de Gimbaryszki* 1765 ($LkmKr_{III}$ 39) (= *Kimbõriškė*), *de Giawniszki* 1770 ($LkmKr_{III}$ 71) (= **Kiauniškis*, **Kiauniškė* ar pan.).

Kiek daugiau neaiškumų kyla dėl XVI ir XVII amžiaus istorijos šaltiniuose pasitaikančių formų su kamienu *Giniut-*: *Sioło Giniutańcie*, *za siołem Giniutańcow*, *za tą wsią wyżey mianowaną Giniutancze*, *Sioło Giniutanÿ*. Toks parašymas vieną kartą pasikartoja XVIII amžiaus I-oje pusėje, plg. *ex villa giniutſzen* 1729. Paprastai prieš liet. priesagą *-ut-* (*-uč-*) einantis priebalsis istoriniuose užrašymuose nėra minkštinamas, plg. *de Girućie* 1751 ($ŠvnčKr_{I}$ 11), *de Girucie* 1755 ($ŠvnčKr_{II}$ 23) (= *Girùčiai*), *de Kukucie* 1755 (TvrKr 3), *de Kukuci* 1762 (TvrKr 59) (= *Kukučiaĩ*), *de Szikutiszki* 1742 ($LkmKr_{II}$ 13), *de Szykutyſzki* 1747 ($LkmKr_{II}$ 27), *de Szykucie* 1755 ($LkmKr_{II}$ 49), *de Szykutiszki* 1757 ($LkmKr_{II}$

58), 1759 ($LkmKr_{II}$ 66), 1760 ($LkmJn_{II}$ 22), 1764 ($LkmKr_{III}$ 27), 1767 ($LkmKr_{III}$ 53), 1769 ($LkmKr_{III}$ 64), 1771 ($LkmKr_{III}$ 86), *Szykutiszki* 1776 ($LkmKr_{III}$ 115), 1786 ($LkmKr_{III}$ 160), 1790 ($LkmKr_{III}$ 171) (= **Šikutiškė* ar pan., **Šikučiai*), dar plg. *de Mikutiszki* XVII a. (= *Mikùtiškiai*), *ex v. Tribucie* XVII a. (= *Tribùčiai*) (Palionis 2003: 165, 173), *de Minduciu* 1687, *de Minduci* 1691 (= *Mindùčiai*), *de Rymuciu* 1683, 1692, *de Rymucziu* 1691, *de Rymucie* 1691 (= *Rimùčiai*), *de Tałuciu* 1692 (= *Tolùčiai*) (Garliauskas 2004: 163, 165, 168). Tačiau fiksuota ir tokių atvejų, kai *-ut-* perteikiama *-iut-*, plg. *Мазućie* 1617, *Мазисзie* 1617–1618 ir *Maβiucʒie* 1621, *Мазiucie* 1633, *Maźiucie* 1633, *Maziucie* 1643 (= *Mažùčiai*) (Maciejauskienė 2009: 175[11]). Ieškant analogijų atkreiptinas dėmesys ir į Pavóverės parapijos oikonimo istorinį užrašymą *Janiukaniszki* 1784 (IVK), greičiausiai suponuojantį liet. **Janukoniškės* ar pan. Šis iki mūsų dienų neišlikęs gyvenamosios vietos vardas kildintinas iš avd. *Janukonis*, užfiksuoto buvusiame Pabradẽs valsčiuje (LPDB), kuriam priklausė ir minėtos Pavóverės parapijos gyvenvietės. Taigi tokiu atveju galima įtarti po *n* einančios priesagos *-uk-* (fragmento *-nuk-*) perteikimą *-iuk-* (*-niuk-*). Todėl ir užrašymai *Sioło Giniutańcie*, *za siołem Giniutańcow*, *za tą wsią wyżey mianowaną Giniutancze*, *Sioło Giniutanÿ*, *ex villa giniutʃzen* gali būti dėl *[n]* minkštinimo[12] atsiradę tokią priesagos *-ut-* rašybą atspindintys pavieniai pavyzdžiai, pasitaikę šalia kur kas dažniau esančių istorinių variantų su *Ginut-*.

Oikonimo istorinės formos, užrašytos su baigmenimis *-ańcie* (*-ańcow*) (*Giniutańcie*, kilm. *Giniutańcow*), *-any* (*Giniutanÿ*, *Ginutany*), *-ani* (*Ginutani*), *-аны* (*-анъ*, *-анахъ*, *-янахъ*) (*Гинутаны*, kilm. *Гинутанъ*, viet. *Гинутанахъ*, *Гинутянахъ*) gali atspindėti liet. *-ėnai* arba *-(i)onys*, *-(i)oniai*, plg. įrašus *de Czepukance* 1749 ($ŠvnčKr_{I}$ 4) (= *Čepukė́nai*), *de Alzutany* 1756 ($LkmKr_{II}$ 52) (= *Alžutė́nai*), *in Stagulany* 1754 ($LkmKr_{II}$ 45) (= *Stagalė́nai*), *de Rukʃzany* 1740 ($LkmKr_{II}$ 1), *de Rukszany* 1746 ($LkmKr_{II}$ 22) (= *Rukšėnaĩ*), *въ деревни Рашкутанахъ* 1854 ($PlškKr_{II}$ 6) (= *Reškutė́nuose*), *de Czulany* 1688 (= *Čiulė́nai*) (Garliauskas 2004: 157), *de Łuksztany* 1741 (= *Lukštė́nai*) (Palionis 2008: 264) ir *z Juskancow* 1674 (LpKr 2) (= *iš Juškonių̃*), *de Beciance* 1800 ($PlšJn_{I}$ 7) (= *Bėčiónys*), *de Kulany* 1690 (= *Kuliónys*) (Garliauskas 2004: 161), *de Jawoyszany* 1742 (= *Jovaišónys*) (Palionis 2008: 263). Tačiau oikonimo istoriniai variantai *de Villa Ginuteny* ir *de Villa Ginteny*, *de Villa Gintieny*, kurie raštininko sutrumpinti iš *Ginuteny*, *Ginutieny*, gana aiškiai suponuoja liet. **Ginutėnai* (ne **Ginutonys*). Rekonstruoti būtent tokią formą leidžia ir priesagą *-ėnai* turinčių gyvenamųjų vietų vardų, išlikusių iki šių dienų, perteikimo tuose pačiuose Liñkmenų

[11] Į tokią netradicinę rašybą dėmesį atkreipia ir pati straipsnio autorė.

[12] Lenkų kalboje prieš balsius (išskyrus *[i]*) einantis minkštasis *[n]* rašomas su minkštumo ženklu *i*.

metrikuose kontekstas, plg. įrašus *de Alziutieny* 1753 (LkmKr$_{II}$ 43) ir *de Alzutany* 1756 (LkmKr$_{II}$ 52) (= *Alžutė́nai*), *de Rukſzany* 1742 (LkmKr$_{II}$ 12), *de Rukszany* 1744 (LkmKr$_{II}$ 18), *de Villa Rukszany* 1745 (LkmKr$_{II}$ 20) ir *de Rukszeny* 1744 (LkmKr$_{II}$ 19), 1747 (LkmKr$_{II}$ 27) (= *Rukšėnaĩ*), *de Stagulany* 1741 (LkmKr$_{II}$ 8), *de Stegulany* 1758 (LkmKr$_{II}$ 61) ir *de Villa Stebułeny* 1744 (LkmKr$_{II}$ 18) (= *Stagalė́nai*).

Kita oikonimo istorinių užrašymų grupė atspindi formą be priesagos *-ėnai*: *od Sioła Ginutow* 1636, *de Vila ginuty* 1734, *de Ginuciey* 1741, 1742, 1743, *de Ginućie* 1746, 1747, *de Ginuty* 1748, *de Ginucie* 1749, 1753, 1756, *de villa kinucie* 1757, *de Ginuci* 1758, *de Ginuty* 1761, *de Ginuci* 1765, *de Ginucie* 1765, 1771, *Ginuti* 1772, *Ginuta* 1784, *въ дер[евни] Гинуцяхъ* 1858. Nustatant labiausiai tikėtiną lietuvišką gyvenamosios vietos vardo variantą kertiniu laikytinas įrašas *de Ginuciey* (užrašyta 3 kartus), kurio *c* greičiausiai yra tarmei būdingo dzūkavimo (*[č]* = dial. *[c]*) atspindys[13], o galūnė *-iey* tiesiogiai suponuoja liet. *-iai*, plg. panašius šios galūnės perteikimo atvejus *de Dayniey* 1743 (LkmKr$_{II}$ 14) (= *Dainiaĩ*), *de Gayweniey* 1742 (LkmKr$_{II}$ 12) (= *Gaivėniai*), *de Kolwiey* 1740 (LkmJn$_{II}$ 2) (= **Kalviai*), *de Peleniey*, *de Pełeniey* 1741 (LkmKr$_{II}$ 7) (= *Pelėniai*), *de Waieliey* 1740 (LkmKr$_{II}$ 3) (= *Vajėliai*). Likusieji įrašai traktuotini kaip įvairūs po *č* einančios liet. galūnės *-iai* slavinimo būdai. Formos *de Ginućie* (2 kartus), *de Ginucie* (5 kartus), *de villa kinucie*, *de Ginuci* (2 kartus) rodo liet. *-iai* vertimą į *-ie* bei *-i*, dažnai pasitaikantį ir daugelyje kitų istorinių oikonimų, plg. *de Szykucie* 1755 (LkmKr$_{II}$ 49) (= **Šikučiai*), *de Damucie* 1759 (ŠvnčKr$_{II}$ 97) (= *Damùčiai*), *de Chamucie* 1759 (DvJn 3) (= *Kamùčiai*), *de Kyrkućie* 1751 (ŠvnčKr$_{I}$ 13) (= *Kirkùčiai*) ir *de Kiełpuci* 1755 (TvrKr 2) (= *Kelpùčiai*), *de Kukuci* 1755 (TvrKr 1), 1762 (TvrKr 59) (= *Kukučiaĩ*), *de Trabuci* (ŠvnčKr$_{I}$ 2), *de Trebuci* 1749 (ŠvnčKr$_{I}$ 6) (= *Trebùčiai*). Įraše *въ дер[евни] Гинуцяхъ* neabejotinai atsispindi liet. oikonimo *Ginùčiai* vietininko linksnio perteikimas rusų kalba, plg. analogiškus atvejus *деревни Клавсуцяхъ* 1875 (BržKr$_{I}$ 158), *деревни Клаусуцяхъ* 1886 (BržKr$_{II}$ 14) (= *Klausùčiuose*), *въ дер[евни] Маюцяхъ* 1892 (DvMr 6) (= *Maciùčiuose*).

Labiau neaiškūs yra užrašymai *od Sioła Ginutow* (formos *Ginuty* ar pan. kilmininkas), *de Vila ginuty*, *de Ginuty* (2 kartus), *Ginuti*, *Ginuta*, nes priesaga *-učiai* baigmenimis *-ty*, *-ti*, *-ta* panašaus pobūdžio istorijos šaltiniuose paprastai nėra keičiama, nors pavienių formų su *-ti*, *-ta* ir galima rasti, plg. *De raduti* 1699 (AdKr$_{II}$ 51), *Дер. Радута* 1873 (IVK) (= *Radùčiai*, *Radutà*[14]), *дер. Рамуты* 1874 (= *Ramùčiai*, Benekáinių vls.) (IVK), *de villa Troſzkuti* 1825 (TrkJn 89) (=

[13] Plg. Liñkmenų šnektos *púncei* (*pánčiai*) (Kardelytė 1960: 21).

[14] Kaimas Pãstovių rajone, Baltarùsijoje.

Troškùčiai)[15]. Rašybai su *t* įtakos galėjo turėti pramaišiui vartota forma **Ginutėnai*, kurią raštininkai turėjo girdėti iš vietinių gyventojų ir rašydami variantą be priesagos *-ėnai* galbūt supainiojo raides *c*, *ć* ir *t*. (*Ginuci* → *Ginuti*, *Ginuty*). Beje, tokį raidžių suplakimą greičiausiai suponuoja ir įrašas *ex villa giniutſzen*. Vienąkart užrašyta prielinksnio neturinti forma *Ginuta* galėjo atsirasti ir dėl lotynų kalbos įtakos[16]: galūnė *-a* galbūt atspindi pirmosios linksniuotės moteriškosios giminės vienaskaitos vardininką (nom. sg. *-a*). Kita vertus, negalima visiškai atmesti, kad istorinės formos su *-ty*, *-ti*, *-ta* reflektuoja buvusią gyvosios kalbos vyriškosios giminės daugiskaitos vardininko formą **Ginutai* ar netgi moteriškosios giminės vienaskaitos vardininką bei kilmininką **Ginutė*, (*iš*) **Ginutės*, dėl tokių šios oikonimo priesagos perteikimo galimybių plg. panašius užrašymus *Abeiuty* 1744, *Abejuty* 1784 (IVK), *Абеютьı* 1892 (KGGS 187) (= *Abejùtai*) ir *Gražuty* 1772–1793 (IVK) (= *Gražùtė*), *Явнута* 1902 (= *Jaunùtė*[17]).

Taigi istorinių oikonimų analizė leidžia teigti, kad gyvojoje kalboje greičiausiai buvo vartojamos dvi kaimo vardo formos – **Ginutėnai* ir *Ginùčiai*, nors negalima visai atmesti ir trečiosios – **Ginutai* ar **Ginutė*. Šiais vardais vadintos gyvenamosios vietovės tapatumą patvirtina ir šalia oikonimų nurodyti greičiausiai tie patys asmenys, plg. krikšto tėvas *Andreas Geyzutis de Ginutany* 1740, liudininkas *Andreas Gayzutis de Ginutany* 1748 ir krikšto tėvas *Andreas Geyzetis de Ginuciey* 1741, krikšto tėvas *Andreas Gayzutis de Ginućie* 1746, krikšto tėvas *Andreas Gayzutis de Ginucie* 1749, tėvai *Andrea Gayzutis*, *Marianna Czapalowna Gayzucjowa de Ginucie* 1753; tėvas *Petri Giegis de villa Ginutani* 1726, krikšto tėvas *Petri Giegis de Ginutany* 1742, liudininkas *Petrus Gigiſ de Ginutany* 1742, krikšto tėvas *Petrg Giegiſ de Ginutany* 1743 ir krikšto tėvas *Petrus Giegis de Ginucie* 1753. Labai gali būti, kad kelis kartus nurodyti gyvenvietės, vadinamos tai Ginutėnais, tai Ginučiais, gyventojai Andrius Gaižutis ir Petras Gėgys[18] yra tie patys asmenys. Neabejotina ir tai, jog variantas su *-ėnai* yra ankstyvesnis, užfiksuotas XVI amžiaus viduryje ir vartotas net iki XX amžiaus pradžios. Iki šių dienų išlikusi forma *Ginùčiai*, matyt, jau buvo žinoma XVII amžiaus I pusėje (1636 m.), dažnai vartojama XVIII amžiuje, pradedant 1734 metais, ir nuo to laiko ligi XX amžiaus I pusės egzistavo pagrečiui su variantu **Ginutėnai*, o vėliau tapo vieninteliu vietinių gyventojų vartojamu oikonimu.

[15] Dar plg. baigmens *-niai* slavinimą į *-ny*: *de Girminy* 1761 (LkmKr$_{III}$ 9) (= *Girmìniai*), *de Gaywony* 1753 (LkmKr$_{III}$ 43) (= *Gaivėniai*).

[16] Metrikai rašyti lotyniškai, vartojant ir nemažai lenkų kalbai būdingų elementų.

[17] *Jaunùtė* – Kazlìškių kaimo dalis Kazlų Rūdos sav. Kazlų Rūdos sen.

[18] Plg. dab. pvd. *Gėgỹs*, paplitusią ir buvusiame Liñkmenų valsčiuje (LPDB).

4. KILMĖS HIPOTEZĖ

Šie faktai yra labai svarbūs aiškinantis kaimo vardo kilmės ištakas, mat pirmiausia reikia analizuoti formos su priesaga *-ėnai* radimosi galimybes. Oikonimas **Ginutėnai* priskirtinas didelei grupei šią priesagą turinčių kuopinės reikšmės gyvenamųjų vietų vardų, kurių dauguma (apie 320) kilę (ir perėmę priesagą) iš bendrašaknių patroniminių asmenvardžių (žr. Razmukaitė 1993: 162–163). Svarbu ir tai, kad tokie asmenvardinės kilmės oikonimai labiausiai paplitę rytų Lietuvoje – Molétų (30 oikonimų), Ignalìnos (21), Vìlniaus (16), Anykščių bei Utenõs (po 15) rajonų savivaldybių teritorijose. Taigi, atsižvelgiant į šiuos duomenis, **Ginutėnai* būtų tipinis antroponiminės kilmės oikonimas, kilęs iš avd. **Ginutėnas* daugiskaitos. Tokio asmenvardžio (pavardės) šiuo metu nėra, tačiau galimai jį buvus rodo kiti faktai. Rekonstruotas antroponimas būtų kilęs iš avd. *Ginùtis*, kuris iki šių dienų išliko kaip pavardė (žr. LPŽ I 672[19]; Sinkevičiūtė 2006: 53; Zinkevičius 2008: 282[20]). Be to, jis XVII amžiuje užrašytas Krãžių valsčiuje, plg. *Piotr Ginutis* 1648[21], dar plg. ten pat vartotus vedinius *Iasiul Ginutaytis*, *Piotr Ginutaytis* 1644 (IAK). Šis asmenvardis (*Ginutis*) buvo žinomas ir Mažojoje Lietuvoje: XIX amžiuje užrašytas Viliaus Kalvaičio (Kalwaitis 1910: 10), fiksuotas XVIII–XIX amžiuje Ragaĩnės bei Tilžės apskritims priklausiusių parapijų metrikuose, plg. *Ginnute*, *Ginnuttis*, *Ginutatis* (Žemienė 2017: 54). Iš jo kildinamas istorinis oikonimas *Ginučiai*, kuriuo seniau vadintas dabartinis Vaitkáičių kaimas, esantis Šilùtės krašte (Pėteraitis 1997: 134[22]). Tiesa, asmenvardžio **Ginutėnas* kilmės pagrindu buvusio antroponimo *Ginùtis* nepavyko rasti Ginùčių apylinkėse[23]. Kaip matyti iš pateiktų antroponimijos duomenų, gyventojų tokiu asmenvardžiu gyvenvietėje nefiksuota nei 1557 metų Liñkmenų valsčiaus inventoriuje, nei 1636 ir 1732 metų Liñkmenų dvaro aprašymuose, nei Liñkmenų bažnyčios XVIII amžiaus metrikuose, tačiau turint omenyje prielaidą, kad Ginùčių kaimas turėjo būti įsikūręs dar iki XVI amžiaus (plg. Tyla 1965: 32), šiedu asmenų vardai galėjo išnykti anksčiau, nelikus jais įvardijamų žmonių.

---

[19] Lietuviška pavardės forma nustatyta pagal oficialias vokiškas *Ginuttis*, *Ginuth*, *Ginnutt*, ji siejama su liet. *gìnti*.

[20] Daivos Sinkevičiūtės ir Zigmo Zinkevičiaus jis laikomas kilusiu iš dvikamienio asmenvardžio trumpinio.

[21] Krãžių valsčiuje XVII amžiuje būta ir iš šio asmenvardžio kilusio oikonimo **Ginučiai*, plg. Gardų dvarui priklausiusio kaimo užrašymą *Ginuccie* 1648 (IVK).

[22] Aiškinant kilmę palyginimui čia nurodomas ir Ignalìnos r. kaimo vardas *Ginùčiai*.

[23] Pavardė *Ginùtis* žinoma iš Klaĩpėdos, Pagėgių, Šilùtės apylinkių (LPŽ I 672).

Laikantis antroponiminės oikonimo kilmės versijos galima lengviau paaiškinti ir jo varianto, neturinčio priesagos *-ėnai*, atsiradimą XVII–XVIII amžiuje. Pastebėtina, kad tuo pačiu metu variantų be priesagos *-ėnai* turėjo ir daugiau Liñkmenų parapijai priklausiusių kaimų vardų, kilusių iš asmenvardžių su šia patronimine priesaga daugiskaitos, plg. *de Kuprany* 1761 ($LkmKr_{III}$ 9), 1762 ($LkmKr_{III}$ 13), *de Kupreny* 1764 ($LkmKr_{III}$ 28), *de Kupry* 1766 ($LkmKr_{III}$ 49), 1768 ($LkmKr_{III}$ 62), *Kuprany* 1781 ($LkmKr_{III}$ 135), *Kupry* 1783 ($LkmKr_{III}$ 143), *Kupry* 1783 (BrslDV 140), *Kupry* 1784 ($LkmKr_{III}$ 149), 1790 ($LkmKr_{III}$ 172) (= **Kuprėnai* ← avd. *Kuprė́nas* ⇔ *Kùpriai* ← **Kupris*, **Kuprys*[24]; dab. *Kùpriai*), *de mineyszanÿ* 1722 ($LkmKr_{I}$ 48), *de Mineyszany* 1724 ($LkmKr_{I}$ 57), *de Mineyszany* 1725 ($LkmKr_{I}$ 60), *de Villa mineyszany* 1731 ($LkmKr_{I}$ 78), *de Minieyszany* 1741 ($LkmKr_{II}$ 4), *de Villa Mineyszany* 1745 ($LkmJn_{II}$ 6), *de Mineyſzany* 1749 ($LkmKr_{II}$ 33), *de Mineyszkiemie* 1749 ($LkmKr_{II}$ 31), 1750 ($LkmKr_{II}$ 33), *de Mienieyszkiemie* 1750 ($LkmKr_{II}$ 35), *de Mineyszany* 1752 ($LkmKr_{II}$ 40), 1754 ($LkmKr_{II}$ 45), *de Minieyszkiemie* 1756 ($LkmKr_{II}$ 50), *de Minieyszany* 1757 ($LkmJn_{II}$ 16), *de Mineyszany* 1758 ($LkmKr_{II}$ 61), 1760 ($LkmKr_{II}$ 70), *de Mineyszkiemie* 1761 ($LkmKr_{III}$ 6), *de Mineyszany* 1762 ($LkmKr_{III}$ 10), 1770 ($LkmKr_{III}$ 72), *Miemyeſzany* 1772 ($LkmKr_{III}$ 88), *Mnieyſzany* 1773 ($LkmKr_{III}$ 94), *de Minieyſzkiemie* 1773 ($LkmKr_{III}$ 92), *de Minayſzany* 1781 ($LkmKr_{III}$ 133), *Mineyszany* 1785 ($LkmKr_{III}$ 94) (= **Mineišėnai* ⇔ *Mineĩškiemis* ← avd. **Mineišis*; dab. *Mineĩškiemis*[25]). Beje, tokį patį reiškinį, t. y. varijavimą, galima pastebėti ir XVII amžiaus metrikuose, plg. įrašus *de Mikutancy* 1682, *de Mikuciu* 1683, *de Mikuci* 1686, 1687, 1689, *de Mikuteniu* 1686, 1688, 1689, *de Mikutancy* 1687, 1689, 1691 (Garliauskas 2004: 163) (= **Mikutėnai* ⇔ **Mikučiai*), *de Szyłeykieniu* 1686, 1688, 1689, *de Szyłłeyki* 1686, *de Szyłeykianu* 1688, 1691, *de Szileykieniu* 1690, *de Szyłeyki* 1691 (ten pat, 168) (= *Šileikė́nai* ⇔ **Šileikiai*). Taigi konstatuotina, kad XVII, XVIII amžiuje kaip tos pačios gyvenvietės vardo variantai vartoti oikonimai su priesaga *-ėnai* ir šios priesagos neturintys gyvenamųjų vietų vardai. Pastebėtina, jog kai kurių oikonimų variantų su patronimine priesaga ir be jos atsiradimas siejamas su XVIII–XIX amžiaus asmenvardžiams būdingu patroniminių priesagų numetimo reiškiniu (plg. Vanagas 1996: 225–226), tačiau nurodytais Liñkmenų parapijos oikonimų varijavimo atvejais ryšį su priesagų numetimu kažin ar

[24] Šiuo atveju asmenvardinės kilmės versiją patvirtina ir metrikų duomenys, rodantys, kad asmenys tokiais asmenvardžiais gyveno vietovardžiu vadintoje gyvenvietėje, plg. įrašus *Michaelis Kuprenas Kuprany* 1781, *Simonis Kuprys Kupry* 1783, dar plg. *Catarina Kuprowna de Kupry* 1766.

[25] XVI–XVII amžiuje buvo vartojama šio oikonimo forma **Mineišiai*, plg. *Sioło Mineyszewskie*, *sioła Minieyszow* 1553 (LI 86, 92), *Sioło Minieÿsze* 1636 (VTI_{I} 23), ji fiksuota ir viename XVIII amžiaus šaltinyje: *Wies Minieyszy* 1732 (VTI_{II} 5). Taigi šiuo atveju oikonimo raida turėjo būti tokia: **Mineišiai* → **Mineišėnai*, *Mineĩškiemis* → *Mineĩškiemis*.

galima įžvelgti: asmenvardis *Kuprė́nas*, kaip pavardė, Liñkmenų krašte išliko iki šių dienų, o XVIII amžiuje užrašytas **Kuprys* čia nėra vartojamas; asmenų vardai **Ginutėnas*, *Ginùtis*, **Mineišis*, **Mineišėnas* minėtų oikonimų varijavimo pradžioje (XVII, XVIII amžiuje) tose gyvenvietėse jau nebuvo vartojami[26]. Todėl galima įtarti, kad XVII–XVIII amžiuje oikonimų priesaga *-ėnai* gyvojoje kalboje tiesiog buvo numetama ir taip greta atsirado jos neturintys variantai: **Ginutėnai* ⇔ *Ginùčiai*, **Mineišėnai* ⇔ *Mineĩškiemis*. Galbūt taip buvo daroma pagal analogiškų oikonimų variantų, radimosi metu išlaikiusių tiesioginį ryšį su istoriniais tos pačios šaknies (to paties kamieno) asmenvardžiais (**Kuprėnai* ← avd. *Kuprė́nas* ⇔ **Kùpriai* ← avd. **Kupris*, **Kuprys*), analogiją.

Manyti pirminę oikonimo formą **Ginutėnai* esant asmenvardinės kilmės leidžia ir tai, kad apeliatyvinės kilmės versiją būtų sunku pagrįsti darybos požiūriu. Tiesioginis darybinis šio vietovardžio ryšys su liet. *gìnti* išvis nėra įmanomas, todėl tokiu atveju reikėtų įsivaizduoti, jog tai priesagos *-ėnai* vedinys iš buvusio apeliatyvo (deverbatyvo) **ginutis*[27]. Tačiau iš apeliatyvų su šia priesaga sudarytų oikonimų, kurių priskaičiuojama apie 70, pamatiniai žodžiai yra geografinių vietų pavadinimai (*Bal-ė́nai*: *balà*, *Dirv-ė́nai*: *dirvà*, *Purv-ė́nai*: *pur̃vas*, *Šil-ė́nai*: *šìlas*), augalų pavadinimai (*Alksn-ė́nai*: *aĨ̃ksnis*, *Puš-ė́nai*: *pušìs*), pavadinimai, susiję su buitine, ekonomine, kultūrine žmogaus veikla (*Smalnyč-ė́nai*: *smálnyčia* ‘smalos varymo vieta, degutinė’, *Žagr-ė́nai*: *žãgrė* (Razmukaitė 1998: 16). Tačiau nėra nė vieno gyvenamosios vietos vardo, laikomo *-ėnai* vediniu iš veikėjų pavadinimų kategorijai priskiriamo deverbatyvo. Toks darybos tipas neišskirtas ir lietuvių hidronimijoje, helonimijoje bei oronimijoje (plg. Vanagas 1970: 134; Bilkis 2008: 197, 201; Kačinaitė 2009: 42). Iš tokių apeliatyvų nedaromi ir priesagą *-ėnas* turintys bendriniai žodžiai[28].

[26] Įdomu tai, kad šalia nurodytų XVII amžiaus Molėtų parapijos oikonimų **Mikutėnai*, **Mikučiai* atitinkami antroponimai **Mikutėnas*, **Mikutis* taip pat nefiksuoti.

[27] Tarmėse yra vartojama kelios dešimtys su priesaga *-utis* (*-ė*) sudarytų veikėjų pavadinimų darybos kategorijai priskirtinų deverbatyvų, plg. *barškùtis*, *tarškùtis* ‘plepys, barškalas’, *šnekùtis* ‘kas mėgsta daug šnekėti’ (LKG I 324), *blaškùtis* ‘kas blaškosi, vėjavaikis’, *gaišùtis* ‘gaišintojas’, *krapštùtis* ‘kas lėtai dirba’, *purškùtis* ‘kas greitai supyksta’ ir kt. (Ambrazas 1993: 142). Taigi apeliatyvas **ginutis* būtų visiškai įmanomas.

[28] Priesagą *-ėnas* turintys ypatybės turėtojų pavadinimams priskiriami desubstantyvai paprastai yra daromi iš vietovardžių (*anykštė́nas*, *kupiškė́nas*, *tilžė́nas* ir kt.), o vienas kitas turi ir kitokią reikšmę, plg. *balė́nas* ‘medžio brazdas’, *kelė́nas* ‘kelio kaulas’ *rýkštėnas* ‘bučius’ (Ambrazas 2000: 168).

5. IŠVADOS

5.1. Gyvenamosios vietos vardo *Ginùčiai* istorinių užrašymų analizė rodo, kad seniau buvo vartotos greičiausiai dvi jo formos – **Ginutėnai* ir *Ginùčiai*. Pirminiu laikytinas priesagą *-ėnai* turintis variantas, nes jis paminėtas pirmiausia (1554 m.) ir vartotas iki XX amžiaus pradžios. Dabartinis oikonimas *Ginùčiai* jau žinomas XVII amžiaus I pusėje, dažnai vartotas XVIII amžiuje (nuo 1734 metų), o nuo XX amžiaus I pusės visuotinai įsigalėjo gyvojoje kalboje ir administracinio pobūdžio dokumentuose.

5.2. Oikonimo etimologija sietina su pirminio varianto **Ginutėnai* kilmės paieškomis. Remiantis panašios struktūros gyvenamųjų vietų vardų ir kitų vietovardžių darybos ir kilmės polinkiais, priesagą *-ėnas* turinčių apeliatyvų darymo tendencijomis, tos pačios šaknies asmenvardžių analizės duomenimis, galima teigti, jog **Ginutėnai* greičiausiai yra iš patroniminio avd. **Ginutėnas* kilęs *plurialia tantum* tipo darinys. Taip manytina dėl kelių priežasčių: 1) lietuvių oikonimai su *-ėnai* ypač dažnai daromi iš tokią pačią priesagą turinčių asmenvardžių daugiskaitos, o šis darybos tipas labiausiai paplitęs rytų Lietuvoje; 2) oikonimo darybos pamatu galinčio būti avd. **Ginutėnas* pamatinis asmenvardis *Ginùtis* paliudytas istorinėje ir dabartinėje antroponimijoje; 3) nėra daugiau lietuvių oikonimų ir kitų vietovardžių, su priesaga *-ėnai* sudarytų iš veiksmažodinės ypatybės turėtojų pavadinimų kategorijos deverbatyvų, ir tokio paties tipo apeliatyvų.

5.3. Vėliau atsiradęs priesagos *-ėnai* neturintis kaimo vardas *Ginùčiai* kažin ar tiesiogiai bus kilęs iš lietuvių istorinėje ir dabartinėje antroponimijoje paliudyto avd. *Ginùtis* daugiskaitos. Šis antroponimas nefiksuotas XVI–XVIII amžiuje Ginùčių kaime ir Liñkmenų dvaro teritorijoje resp. Liñkmenų parapijoje, todėl šiame krašte turėjo išnykti kur kas anksčiau. Parapijos oikonimų su *-ėnai* analizė leidžia spėti, kad variantas *Ginùčiai* XVII–XVIII amžiuje galėjo atsirasti dėl polinkio pramaišiui vartoti abi formas – su priesaga ir be jos.

5.4. Turint omenyje labiausiai tikėtiną oikonimo kilmės galimybę, abejotina, ar dabartinį kaimo vardą *Ginùčiai* galima tiesiogiai kildinti iš veiksmažodžio *gìnti*(*s*) ‘vaduoti ką užpuolus; atremti puolimą’ ar įmanomo liet. deverbatyvo **ginutis*. Jo ryšys su liet. *gìnti*(*s*) galėtų būti tik netiesioginis: **Ginutėnai* ← avd. **Ginutėnas* ← avd. *Ginùtis* ← (avd. *Gìnas*, *Gìnis*, *Gìnius*) ← liet. *gìnti* (*gìna*).

SUTRUMPINIMAI

avd. – asmenvardis

dab. – dabar

dial. – dialekto

kilm. – kilmininkas

liet. – lietuvių

pvd. – pavardė

r. – rajonas

r. sav. – rajono savivaldybė

viet. – vietininkas

vls. – valsčius

LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

AdKr$_{II}$ – *2.ª Księga Metryk Chrzestnych Kościoła Parafialnego Hoduciskiego Od roku 1688. 7bra˜ 23º do roku 1699. Augusta 23º*.

Ambrazas Saulius 1993: *Daiktavardžių darybos raida*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla.

Ambrazas Saulius 2000: *Daiktavardžių darybos raida* 2, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.

Baranauskas Tomas 2003: Lietuvos medinės pilys rašytinių šaltinių duomenimis. – *Lietuvos archeologija* 24, 57–106.

Batūra Romas 1966: Linkmenų pilis ir krašto gynyba XIII–XV a. – *Ignalinos kraštas*, Vilnius: Vaga, 34–42.

Bijak Urszula 2001: *Nazwy miejscowe południowej części dawnego województwa mazowieckiego*, Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN.

Bilkis Laimutis 2008: *Lietuvių helonimų daryba. Priesaginiai ir priesagėtieji helonimai*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.

Bilkis Laimutis 2012: Dėl kai kurių lietuvių oikonimų darybos ir kilmės dvejopumo. – *Acta Linguistica Lithuanica* 66, 99–118.

Blažienė Grasilda 2000: *Die baltischen Ortsnamen im Samland* (= *Hydronymia Europaea*, Sonderband II), hrsg. von. W. P. Schmid, Stuttgart: Franz Steiner Verlag.

Blažienė Grasilda 2005: *Baltische Ortsnamen in Ostpreußen* (= *Hydronymia Europaea*, Sonderband III), hrsg. von. W. P. Schmid, Stuttgart: Franz Steiner Verlag.

BrslDV – *Breslaujos dekanato vizitacija 1782–1783 m.*, par. R. Firkovičius, Vilnius: Lietuvių katalikų mokslo akademija, 2008.

BržKr$_{I}$ – *[Biržų bažnyčios 1869–1878 m. krikšto knyga]*, LVIA, F. 1336, Ap. 1, B. 4.

BržKr$_{II}$ – *[Biržų bažnyčios 1886–1892 m. krikšto knyga]*, LVIA, F. 1336, Ap. 1, B. 8.

Būga I – Būga Kazimieras. *Rinktiniai raštai* 1, Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1958.

DglšKr – *Księga Metryk Chrzestnych Kościoła Parafialnego Dawgieliskiego Od roku 1774. Ianuar(ii). 16. Do roku 1790. Maia: 2. dnia*, LVIA, F. 1329, Ap. 1, B. 10.

DvJn – *[Dieveniškių bažnyčios 1757–1772 m. jungtuvių knyga]*, LVIA, F. 1360, Ap. 1, B. 13.

DvMr – *[Dieveniškių bažnyčios 1892–1899 m. mirčių knyga]*, LVIA, F. 1360, Ap. 1, B. 17.

Ermanytė Irena, Eigminas Kazimieras 1966: Vietovardžiai. – *Ignalinos kraštas*, Vilnius: Vaga, 228–241.

Garliauskas Vidas 2004: *XVII a. Molėtų bažnyčios krikšto ir santuokos metrikų knyga*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.

Garliauskas Vidas 2005: Tauragnų valsčiaus kaimų vardai istorijos šaltiniuose. – *Tauragnai*, Vilnius: Versmė, 1041–1063.

IAK – *Istorinių asmenvardžių kartoteka*. Saugoma Lietuvių kalbos instituto Baltų kalbų ir vardyno tyrimų centre.

IVK – *Istorinių vietovardžių kartoteka*. Saugoma Lietuvių kalbos instituto Baltų kalbų ir vardyno tyrimų centre.

Ivoška Darius 2016: Bemerkungen zur Problematik der baltischen Ortsnamen westlich der Weichsel. – *Acta Linguistica Lithuanica* 74, 208–225.

Jurgaitis Robertas 2005: Šiaulių žemė Viduramžiais. Sunaikintų pilių lokalizacijos problemos. – *Darbai ir dienos* 44, 63–80.

Kačinaitė Dalia 2009: *Priesaginės darybos lietuvių oronimai*: daktaro disertacija, Vilnius: Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuvių kalbos institutas.

Kalwaitis Wilius 1910: *Lietuwiszkų wardų klėtele su 15000 wardų*, Tilžėje: spausdinta Otto v. Mauderodės.

Kardelytė Jadvyga 1960: Linkmenų tarmės fonetika. – *Kalbotyra* 2, 6–31.

KGGS – *Списокъ населенныхъ местъ Ковенской Губерніи* [Spisok'' naselennych'' mest'' Kovenskoj Gubernii], Ковна: Въ Типографіи Губернскаго Правленія [Kovna: V'' Tipografii Gubernskago Pravlenija], 1892.

LAV – *Lietuvos apgyventos vietos*, Kaunas: A. Bako spaustuvė, 1925.

LI I – *Istorijos archyvas* 1. *XVI amžiaus Lietuvos inventoriai*, sud. K. Jablonskis, Kaunas: „Meno" spaustuvė, akc. b-vės „Varpas" spaustuvė, 1934.

LK – Latvis Henrikas, Vartbergė Hermanas. *Livonijos kronikos*, par. J. Jurginis, Vilnius: Mokslas, 1991.

LKG I – *Lietuvių kalbos gramatika* 1, aut. A. Laigonaitė, V. Mažiulis, K. Ulvydas, V. Urbutis, V. Vaitkevičiūtė, A. Valeckienė, vyr. red. K. Ulvydas, Vilnius: Mintis, 1965.

$LkmJn_{II}$ – *Księga Metryk Slubnych Koscioła Parafialnego Łyngmianskiego od roku 1740. Junii 3. dnia do Roku 1760. Novembra 9. Dnia*. Saugoma Linkmenų bažnyčios archyve.

$LkmKr_{I}$ – *Księga Metryk Chrzestnych Koscioła Parafialnego Łyngmianskiego od Roku 1708. Januarji 10 dnia do Roku 1740 Apryla 24. dnia*. Saugoma Linkmenų bažnyčios archyve.

$LkmKr_{II}$ – *Księga Metryk Chrzestnych Koscioła Parafialnego Łyngmianskiego od roku 1740. Maia 22. dnia do Roku 1760. Oktobra 24. dnia*. Saugoma Linkmenų bažnyčios archyve.

$LkmKr_{III}$ – *Księga Metryk Chrzestnych Kosćioła Parafialnego Łyngmiańskiego od Roku 1760. Novembra 9. dnia do Roku 1790. Novembra 25. dnia*. Saugoma Linkmenų bažnyčios archyve.

LPDB – *Lietuvių pavardžių duomenų bazė*. Prieiga internete: https://ekalba.lt/pavardziu-duomenu-baze/.

LpKr – *[Leipalingio bažnyčios 1674–1679 m. krikšto knyga]*, LVIA, F. 1623, Ap. 1, B. 3.

LPŽ I – *Lietuvių pavardžių žodynas* 1, aut. V. Maciejauskienė, M. Razmukaitė, A. Vanagas, ats. red. A. Vanagas, Vilnius: Mokslas, 1985.

LVvGDB – *Lietuvos vietovardžių geoinformacinė duomenų bazė*. Prieiga internete: https://ekalba.lt/lietuvos-vietovardziu-geoinformacine-duomenu-baze/.

LVŽ III – *Lietuvos vietovardžių žodynas* 3, aut. V. Adamonytė, L. Bilkis, G. Blažienė, D. Kačinaitė-Vrubliauskienė, M. Norkaitienė, A. Ragauskaitė, M. Razmukaitė, D. Sviderskienė, ats. red. L. Bilkis, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2018.

LŽVA – *Lietuvos žemės vardyno anketos*. Saugomos Lietuvių kalbos instituto Baltų kalbų ir vardyno tyrimų centro archyve.

Maciejauskienė Vitalija 2009: Oikonimai Lankeliškių parapijos XVII amžiaus bažnytinėje knygoje. – *Archivum Lithuanicum* 11, 159–188.

Matkevičius (Matusa) Romutis 2019: *Ignalinos kraštas. Vietovių istorinė – statistinė apžvalga amžių tėkmėje*, Vilnius: „Diemedžio“ leidykla.

Mickienė Ilona, Venislovaitė Aurina 2011: XIX a. pradžios Joniškio krašto oikonimija. – *Lituanistica* 57(2), 154–165.

Palionis Jonas 2003: *XVII a. antrosios pusės Punios parapijos asmenvardžiai ir vietovardžiai*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.

Palionis Jonas 2008: *XVII a. pabaigos – XVIII a. pirmosios pusės Punios parapijos asmenvardžiai ir vietovardžiai*, Vilnius: Vilniaus universitetas.

Pėteraitis Vilius 1997: *Mažosios Lietuvos ir Tvankstos vietovardžiai*, Vilnius: Mažosios Lietuvos fondas, Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.

PlšJn$_{I}$ – *[Palūšės bažnyčios 1800–1819 m. jungtuvių knyga]*, LVIA, F. 1330, Ap. 1, B. 2.

PlšJn$_{II}$ – *Метрическая книга 1848–1868 Бракомъ-сочетавшихся* [Metričeskaja kniga 1848–1868 Brakom''-sočetavšichsia] *[Palūšės bažnyčios 1848–1868 metų jungtuvių knyga]*, LVIA, F. 1330, Ap. 1, B. 12.

PlšKr$_{I}$ – *Księga Metryk Chrzestnych Koscioła Parafialnego Połuskiego. Od roku 1800 Julii 15 do roku 1821*, LVIA, F. 1330, Ap. 1, B. 1.

PlšKr$_{II}$ – *[Palūšės bažnyčios 1854–1860 m. krikšto knyga]*, LVIA, F. 1330, Ap. 1, B. 14.

PlšKr$_{III}$ – *[Palūšės bažnyčios 1885–1897 m. krikšto knyga]*, LVIA, F. 1330, Ap. 1, B. 18.

Przybytek Rozalia 1993: *Ortsnamen baltischer Herkunft im südlichen Teil Ostpreußens*. (*Nazwy miejscowe pochodzenia bałtyckiego w południowej części Prus Wschodnich*) (= *Hydronymia Europaea*. Sonderband), Stuttgart: Franz Steiner Verlag.

Razmukaitė Marija 1993: Oikonimų, atsiradusių iš asmenvardžių su patroniminėmis priesagomis, paplitimas Lietuvoje. – *Lietuvių kalbotyros klausimai* 32, 133–165.

Razmukaitė Marija 1998: *Lietuvos priesaginiai oikonimai*: daktaro disertacija, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, Vytauto Didžiojo universitetas.

Rimantienė Rimutė 1966: Draustinio archeologiniai paminklai. – *Ignalinos kraštas*, Vilnius: Vaga, 16–21.

SG II – *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich* 2, Warszawa: nakładem Filipa Sulimierskiego i Władysława Walewskiego, 1881.

Sinkevičiūtė Daiva 2006: *Dvikamienių asmenvardžių trumpiniai ir jų kilmės pavardės*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2006.

SRP II – *Scriptores rerum Prussicarum. Die Geschiechtsquellen preussischen Vorzeit bis zum Untergange der Ordensherrschaft* 2, hrsg. T. Hirsch, M. Töppen, E. Strehlke, Leipzig: Verlag von S. Hirzel, 1863.

Steponavičienė Irena: *Lietuviški vietovardžiai Kryžiuočių ir Livonijos ordino dokumentuose* (mašinraštis). Saugomas Lietuvių kalbos instituto Baltų kalbų ir vardyno tyrimų centre.

ŠvnčKr$_{I}$ – *Księga Metryk Chrzestnych Kościoła Parafialnego Swięciańskiego Od roku 1749. Februar: 6. Do roku 1753. Marca 8. dnia*. Saugoma Švenčionių bažnyčios archyve.

ŠvnčKr$_{II}$ – *[Švenčionių parapinės bažnyčios 1753–1759 m. krikšto įrašų knyga]*. Saugoma Švenčionių bažnyčios archyve.

Tyla Antanas 1966: Pirmosios žinios apie Linkmenų apylinkes. – *Ignalinos kraštas*, Vilnius: Vaga, 22–42.

TrkJn – *Liber Copulatorum Ecclesiae parochialis Tyrkszlensis Anno Domini 1814–1827*, LVIA, F. 1453, Ap. 1, B. 26.

TvrKr – *Księga Metryk Chrzestnych Kościoła Parafialnego Twereckiego od roku 1755. Januar~: 1 do roku 1778. Apryla 1*, LVIA, F. 1332, Ap. 1, B. 2.

Vaitkevičius Vykintas 2006: *Senosios Lietuvos šventvietės. Aukštaitija*, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas.

Vanagas Aleksandras 1970: *Lietuvos TSR hidronimų daryba*, Vilnius: Mintis.

Vanagas Aleksandras 1996: *Lietuvos miestų vardai*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla.

VB – *Pavardžių ir vietovardžių komisijos Lietuvos gyvenamųjų vietų sąrašai (bylos)*, (mašinraštis). Saugomi Lietuvių kalbos instituto Baltų kalbų ir vardyno tyrimų centro archyve.

Wenzel Walter 2017: *Die slawische Frügeschichte Sachsens im Licht der Namen*, Hamburg: Baar-Verlag.

VGGS – *Виленская губернія. Полный списокъ населенныхъ местъ со статистическими данными о каждомъ поселеніи, составленный по оффиціальнымъ свѣдѣніямъ I. I. Гошкевичемъ* [Vilenskaja gubernija. Polnyj spisok'' naselennych'' mest'' so statističeskimi dannymi o každom'' poselenii, sostavlennyj po oficial'nym'' svěděnijam'' I. I. Goškevičem''], Вильна: Губернская Типографія [Vil'na: Gubernskaja Tipografija], 1905.

VK – *Iš gyvosios kalbos užrašytų lietuvių vietovardžių kartoteka*. Saugoma Lietuvių kalbos instituto Baltų kalbų ir vardyno tyrimų centre.

Wójcik Urszula 2001: *Nazwy miejscowe dawnego województwa rawskiego*, Warszawa-Kraków: Towarzystwo Naukowe Warszawskie, Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego PAN.

VTI$_{I}$ – *Inwentarz Wszÿ[s]tkiego Ciwunſtwa Wilenſkiego ... [Vilniaus tijūnijos 1636 m. inventorius]*, VUBRS, F1-F14.

VTI$_{II}$ – *Inwentarz Ciwunstwa Wilenskiego ... [Vilniaus tijūnijos 1732 m. inventorius]*, VUBRS, F1-F92.

Zschieschang Christian 2017: *Das Hersfelder Zehntverzeichnis und die frümittelalterliche Grenzsituation an der mittleren Saale. Forschungen zur Geschichte und Kultur des* östlichen *Mitteleuropa*, Bd. 52, Köln Weimar Wien: Bölau Verlag.

Žemienė Aušra 2017: *Mažosios Lietuvos asmenvardžiai (XVIII–XIX a.)*, Vilnius: VGTU leidykla „Technika".

Žilėnas Antanas 2019: Ginučiai. – *Saldutiškis*, Vilnius: Versmė, 595–648.

On the Origin of the Oikonym *Ginùčiai*

SUMMARY

Ginučiai village, located in Eastern Lithuania, and its name have attracted the interest of historians, linguists, and researchers of local history due to its intriguing geographical proximity to the renowned Ginučiai hillfort. This hillfort is believed to have housed the Linkmenys castle, first mentioned in 1373 in the *Livonian Chronicle* by Hermann von Wartberge. The village's close proximity to this significant historical site has fueled speculation about the possible connection between the village name's origins and the defence of Linkmenys castle. Therefore, there is a recurring consideration that the oikonym *Ginùčiai* might have originated from the Lithuanian appellative *gìnti* 'to save someone or something from an attack; to repel an attack'.

Historical records of the oikonym *Ginùčiai* reveal the usage of two forms throughout history: **Ginutėnai* and *Ginùčiai*. The variant with the suffix *-ėnai* is considered the primary one, being the earliest mentioned variant dating back to 1554, persisiting in common usage until the beginning of the 20th century. The present-day oikonym *Ginùčiai* was already known in the first half of the 17th century and gained frequent use from 1734 onward in the 18th century. Gradually, it became universally established in common usage and administrative documents, solidifying its prevalence from the first half of the 20th century.

The oikonym's etymology is intertwined with the quest to uncover the origin of the primary variant **Ginutėnai*. Drawing on the tendencies of word formation and origin of oikonyms and other toponyms of a similar structure, the patterns of the formation of appellatives with the suffix *-ėnas* and the analysis of the personal names with the same root, we can state that **Ginutėnai* can most likely be qualified as a *plurialia tantum* type formation which is derived from the patronymic personal name **Ginutėnas*. Several reasons support such conclusions: 1) Lithuanian oikonyms with the suffix *-ėnai* are often formed from the personal names' plural form with the same suffix, and such type of word formation is most widespread in Eastern Lithuania; 2) historical and contemporary anthroponymy attests to the personal name *Ginùtis*, the base word of the personal name **Ginutėnas*, which may serve as the base word of the oikonym in question; 3) there are no other Lithuanian oikonyms and other toponyms formed with the suffix *-ėnai* from the deverbatives of the category of names denoting the possessors of a verbal property and the appellatives of the similar nature.

There is uncertainty regarding whether the later village name *Ginùčiai*, lacking the suffix *-ėnai*, can be directly linked to the plural form of the personal name *Ginùtis* attested in Lithuanian historical and contemporary anthroponymy. This anthroponym is not documented in Ginučiai village, the Linkmenys manor area, or the Linkmenys parish in the 16th–18th centuries, suggesting its disappearance from common usage in this area much earlier. The analysis of the parish oikonyms with the suffix *-ėnai* suggests that during the 17th and 18th centuries, the variant *Ginùčiai* might have emerged due to a tendency of interchangeable usage of both forms – with and without the suffix – within that period.

Considering the probable origin of the oikonym, there is uncertainty regarding whether the current village name *Ginùčiai* can be directly derived from the verb *gìnti*(s) 'to save someone or something from an attack; to repel an attack' or the likely Lithuanian deverbative **ginutis*. Its link with Lith. *gìnti*(s) could only be indirect: **Ginutėnai* ← personal name **Ginutėnas* ← personal name *Ginùtis* ← (personal names *Gìnas*, *Gìnis*, *Gìnius*) ← Lith. *gìnti* (*gìna*).

Įteikta 2023 m. spalio 25 d.

LAIMUTIS BILKIS
Lietuvių kalbos institutas
Petro Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius, Lietuva
laimutis.bilkis@lki.lt